

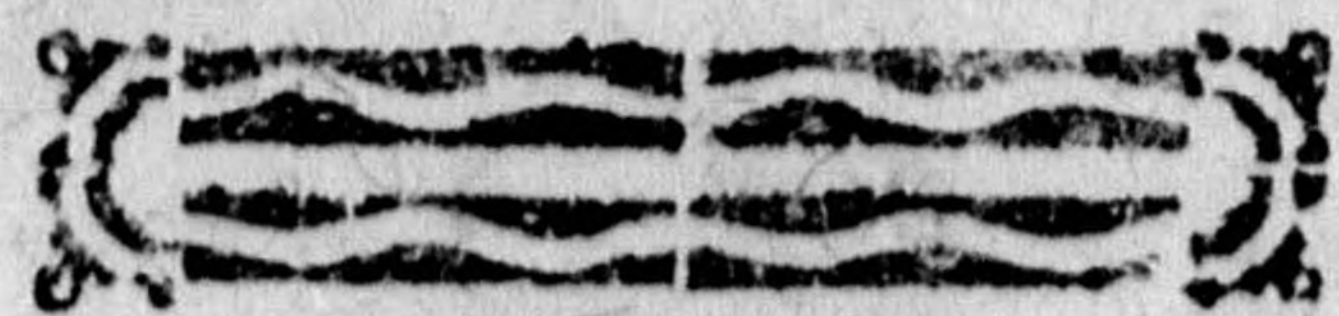

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBŐL Szeredán 4. Februariusban 1789.

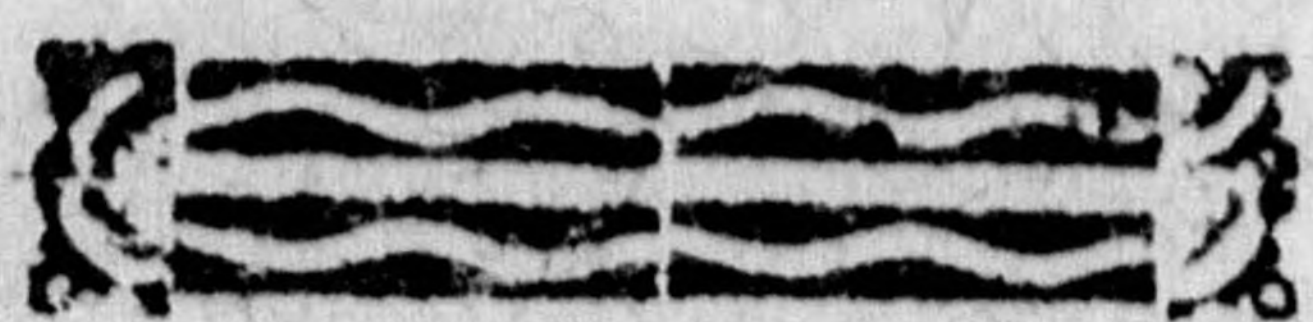
Üress Kamarának bolond a' Sáfárja!

Ugy gondolná ezen szörnyű időkben! az Ujságot
 a' Sáfárlóknak teli-kamarájok ugy meg-üresse-
 dett, hogy alig találhatnak valamit, a' magok Le-
 veleiknek bé-töltésekre. Az utak, már 14 naptól
 fogva, olly terhesek valának minden-felé, hogy
 többnyire a' Posták ki-maradozván, a' Tudósító Le-
 veleket kezünkhöz nem vehettük. — A' múlt héten
 ugy meg-indult vala az Auszriai Dunának jege, hogy
 a' Leopoldvárosi hidnak némely fa-oszlapait el-vitte
 magával, és a' fellyülről prédált hajókat ezen hid-
 lábokhoz tsapván, mint a' földhöz ütött tajás tsak

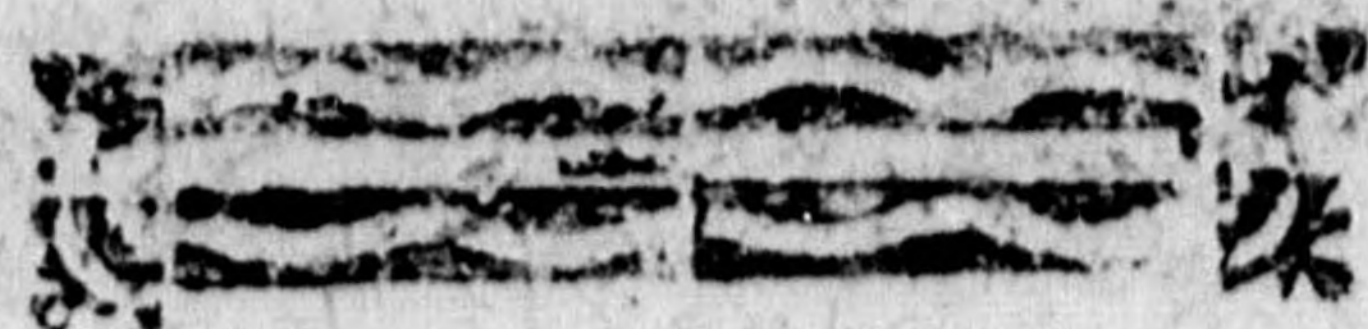
ollyonak levének. Ezen 14 napok alatt egész Béts Várofsában minden jeget fel-vágtanak vala; ezt halmokra hányták és éjjel nappal költeztetik vala-ki a' Városból, mely munka fok ezer forintokba kerülle; azonban; midön már olly reménységgel vólnánk, hogy ki-tavalzodik, a' múlt Vasárnap még virrat előtt havazni kezdvén, egész estvig meg nem szünt: a' honnan megint szán-útunk vagyön. Erröl az egész Télröl igen sokot lehetne irni; de minthogy a' maga Ujságát egész Európában mindenütt maga el-hordozta magával, az az: a' hideget mindennel meg-érezte, s' az az-által esett történetek is minden-felé bővek, tsak azt irhatjuk az Erdélyből vett Levelek-szerint, hogy itt, a' magok határjokból ki-ütött aprobb 's nagyobb folyó-vizek közönségesen pártot ütven, a' múlt hetekben egész falukat bori-tottanak vala-el, és sok károkat okoztanak; sok Malmokat Mólnárostól edgyütt el-prédáltonak. A' Duna mellyékiek sem valának minden rettegés nélkül eleinten; de a' bölts Isteni gondviseles által a' jég meg-induláskor egynéhány napokig meg-fagyván, a' hó-lé a' Dunát ki-öntésre nem öztönözhet-te ugyan, de a' szerentsétlenségek, mellyeket okozott, számtalanok. — Bétsben minden Fő-Vezérek és más Tábori Tíztek, kik a' Tábortól engedelemmel ide jöttek vala, úthoz-készülnek, és minden órán el-fognak innen menni. — B. *Laudon*, a' maga nyavallyájából, mely tsak egy elztendök számát jelengető *Hurút* vala, tökéletelen meg-gyógyúlt. *Hertz. Liktenstáint* pedig, a' múlt Pénteken, az Utól-só-kenet *Sákrámentomával* élteték. — A' F. Tsászár, a' fő Hertzeg és Hertzeg-aszszony, minnyájon kivánt

egészség-

egészségben vagynak. Ő Felsége még ezen Fárságon a' Bálba bé-se tekintett. Minden üti-készületei készen állanak, és az óráját sem tudjuk midön fog indulni. Az ő Felsége útjáról ezerféle-képpen beszéllenek; de arról ezután tehetünk bizonyos Tudósítást: addig igaz, hogy Tseh-országba indul; de hogy onnan merre mennyen, senki sem bizonyos benne.

Az Erdélyi fő-igazgató Hadi-Vezér *Fábris* Urnak haláláról már tettünk vala tudósítást rövideden, de minthogy ezen példás életü Vezér Hazánkot 's Nemzetünket tsak nem példa-nélkül szereti vala, az ő hamva-is bővebb emlékezetet érdemel mi tölünk; azért a' Szebeni Levelek-szerint tsak azt írhatjuk, hogy *Dominico, Conto, Thomiotti de Fábris Conte de Casána* Ts. és K. Tábori fegyver-tárnok-mester, a' *Mária Theresia* Hadi-Rendjének Lovagja, valóságos Hadi-tanátsos, egy gyalog Seregnék feje, az Erdélyi Nagy Hertzegségnek igazgató Vezére, 7 napokig tartott nyavallyája után, életének 60-dik esztendejében meg-halálozék — az a' *Fábris* t. i., kit egész Erdély sirat, és sok időkig fog-siratni. Ezen Nagy-Vezér született vala *Velentzének Mansue* nevü Helységében 1724-dikben Februáriusnak 28-dikán. Még ifjú korában atta vala magát a' F. Császári szolgálatra, és leg-előbb szolgált vala egy Bavariai gyalog Seregnél Kapitányi Tisztségben mind addig, mig 1757-ben a' *Generál-Stabnál* Májorra leve. A' *Maxeni* szerentsélen folyt tsatában ugy kimutotta vala magát, hogy nem tsak a' *Theresia* hadi Rendjének arany Keresztjét érdemlé-meg, hanem

az akkori igazgató Vezér *Daun* által a' tsata-pia-
tazon téteték *Obestlájdinántnak*. Az ő érdemei 1771-
ben *Generál-májorságra* emelék őtet. 1778-ban *Ge-
nerál szállás-mesterré*. 1779-ben valóságos *Hadi-Ta-
nátsofsá*. 1784-ben *Decemberben Erdélyi fő-igazga-
tó Vezérségre*, és végre — a' múlt esztendőben *De-
cemberben Táborigyver-tárnok-mesterségre*. — Ez
egy mulék - ki a' Világból, mint a' maga tüzetől
mások' szolgálatjára égő 's világosító gyertya; a'
maga nyughatatlan szolgálatjának vala áldozotja;
mely szorgalmatosága az ő egészségét már rég meg-
gyengítette vala, de *Fábris* magát betegnek soha
sem mondotta. Azokban a' terhes-környülállások-
ban, midőn az ellenségnek *Háttzegbe* való bé-
ütése veszedelemmel fenyegeti vala *Erdélyt*, olly
gyenge egészséggel vala, hogy mások segittsé-
ge nélkül tsak egyenesen sem álhat vala, még is
az ő ekkori rendelései egy egészséges testben lakó
jelen való észre, egy bátor szívű okos *Hadi-Vezér-
re* mutatnak. A' *Hadi-népet* szerette, az alatta
való *Tiszteket* *Atyai* módra oktatta 's betsülte, az
Erdélyi Méltóságokkal különös edgyet értő barát-
tságban élt. *Szeben* a' *Játék-néző-házat* az ő szor-
galmatoságának köszönheti.

A' *Moldovából* jött *Levelek-szerint*, *Hertzeg Kó-
burg* *Dec. 18-dikán* *Románban* egy *Divánt* állított-
fel, mely által az alatta lévő *Kerületeket* igazgat-
ja, és a' *Hertzeg* maga *præsidiál*.

Háborús Hadi-környülállások.

A' *Bánátusi Tábornak* fő-szállásáról *Januárius-
nak 16-dikán* írják, hogy *Januárius végéig* mind a'

11. Magyar Sergek 4 Bataliomból fognak állani A' 4-dik Bataliomat, mely Vár' örzökből fog állani, mint eddig a' 3-dik Batalion, egy harmadik Májor fogja igazgatni; a' más 3 Batalionak pedig a' tsatázó piatzra fognak ki-állani. Már minden Sergekbéli fogyotkozások ki-potaltottanak, és többnyire 1 Batalion 1500 főből áll: egy Regiment 6000 ből; és így a' 11 Magyar Regiment egy 66-ezerből álló Tábort tsinál. — A' mint a' Horvát-országgi Levelekben iratik, a' *Travniki* Basa rá-ütött vala nem régiben *Dubitza* Várára igen nagy erővel; de a' miéinktől tsúfoson igazittatott vizsgálza. — A' jelen-való nagyon viselős-idő minden órán fog-szülni: mert már a' múlt héten véghetetlen pénzt költöztetének a' Magyar-országgi Táborhoz — és a' tartatik, hogy ezen folyó hónapnak végén közönséges *Mustra* lesz.

Konstántzinápoly 22-dik Nov. — Az ujj *Kajmakán Mustafa Basa* véghetetlen sok változásokat okozott a' Porta Tisztviselői között. Némely Ministerek le-tétettek, szám-ki-vetésbe küldettek, Tömlötzre hányottak és meg-ölettek. Itt véghetetlen zürzavar vagyon. A' Nagy Vezérről azt irják, hogy ez szám-ki-vetésbe küldetett *Rodiba*, Kiss-Asiának *Kándia* és *Cypria* között lévő Szigetébe, és Közönséges Levelekben neveztetik már az a' Férfi, kit ennek helyébe tettenek. Ennek neve: *Adgi Mehemet Asiai Radilefir*, ki a' Porta Ministerei között tsak nem a' nevezetesebb ember, és kihez a' Nép leg-többet bizik *Mahumed* után. Ezt egy közép termetű 60-esztendőös de igen erőss és izmos Töröknek lenni mondják

ják, egy okos és sokot próbált férfinak, ki a' maga hadi Tudományát és Vitézségét a' fellyebb múlt Persiai Török háborúkban - is ditséretesen kimutotta vala. Nagy reménységben vagyon a' Porta, hogy ezen Nagy-Vezér alatt a' következő tsatázások sokkal hathatósobban fognak folyni; a' honnan különös pénzt-is veretett az ebben az esztendőben tsatázandók számára, mellyeken ez az írás találtatik: „ *Tsak egy Isten vagyon, és egy Mahumed ennek Profétája. Minden erő és minden győzelem az Istentől vagyon, minden Királyoknak Királyságától. Mahumed a' mi óltalmunk az Istennél. Könyörögjete, hidjete, és hadakozzatek. A' Mahumed Istene velünk vagyon.* Ha ezen írás, mely majd minden nyelveken ki-hirdettetett, igaz; a' Törökök is tudnak jól gondolkozni.

Ama Nagy Pruszszus Hadi - Vezérnek *Tzittennek* érdemei, hogy a' Koporsó hamva közzül-is kitündökölhessenek, a' mostani Pruszszus Felség a' *Vilhelm* piattzán lévő 3 fő Hadi-Vezérek' Ofzlopáratéti az ő Köre metzett képét, mellyért egy Berlieni hires kö-faragó Mesternek 6000 Tallérokat ígért. Ez a' jó Vezérek' öztöne.

Mióltától fogva a' Polgári Rend Frantzia - országban meg-nyerte, hogy az Ország' közönséges gyűlésére ő is annyi *Députátusok*at küldhessen, mint a' Papi és Nemessi Rend, olly kedvelséggel viseltetik a' köz-nép a' maga Királyához, hogy a' *Nantesi* Kereskedők 7 milliommal kínálták a' Királyt minden U'sora nélkül. Nem külömben az ugy nevezett *Eskonte - Kasz* tagjai öszve-gyűlvén 25 milliom

Livrát adtanak ő Felségének. A' Királynak képét egy emlékeztető pénzre verették, melynek alatta ezen írás találtatik: „XII *Lajos* és IV-dik *Henrikh*: 's ez alatt a' vala: XII és IV — XVI.

Angliában belső ellenkezések vagynak a' Ministerek között. — A' Király még sem okosobb és egészségesebb. — Hollandia készül Prufszziával. — Az Auszriai Belgiumban minden-féle Gabonának kivitele meg-tiltatott. — Lengyel-országának, az *Otzakov* meg-vétele után, foly az orra-vére; de azonban még sem szűnnek a' leg-felsőbb hangon beszélni.

Minthogy minden Vezérnek egy *Plánumat* kellett készíteni, hogy a' sokból a' jobbikat ki-választváu, a' szerint kezdjék az idén meg-ujjittandó tsatázást; tehát már most szüntelen ujjabb ujjabb *Plánumat* jönnek a' mi kezünkhöz-is, és azt írják, hogy e' következő szerint fognanak a' *Márs'* munkájához: „Bosniában leg-előbb is Török - *Grádiskán* kezdik, hogy ennek meg-vételével a' Száva-vizén való hajókázást bátorságossá tehessék, és egyszer-smind Bányalukához útat készithessenek. A' *Vuk-kásovits* Szabad-ferge, mely a' Horváth-orzági Tábortól fog függeni, Albániába megyen. A' Toth-orzági Tábor *Dubosáztól* fogva *Sabátság* fog nyúlni, és tsak óltalmazó nem ellenkező módra fogja magát viselni, hogy az ellenségnek tsak félelmet okozzan addig, mig a' Bányaluka *Processus*sa el-igazadik. A' *Laudon* fő Tábora a' Besániai nagy töltéseknél egy része a' Száván túl fog fekünni, és Servia-felől Belgrádot szoritja, úgy mindazáltal, hogy egyszer-smind

'smind 12-ezer ember Szemlinnél és 8-ezer Pántsovánál talpon állanak, hogy a' ki-rohanni akaró Vár-béli Török katonákat gátolhassák. *Ujj-Palánkánál* is egy hadi-testt marad, hogy a' Belgrádiaktól a' vizen minden élést hordható útat el-rekeszthessen. Ekkor fogják Belgrádnak a' tüzes pirulákat bé adni. — Az *Allion-hegye* és a' *Veteráni Barlong* keményen Sántzaltatnak, hogy az *Ujj-Orsovai* Törököktől meg-tartattathassanak. — A' Törökről nem tudjuk hol, de mi az első tsatázást Oláh-országban kezdjük, és edgyik-felől a' *Kóburg* Táborától *Fok-sánon* keresztül, a' *Románzovjétől* pedig *Falxinon* által és az Erdélyitől ezen Tartománynak Palsufsai fogotnak-el — de ki győzné ezen *Plánumat* addig végig írni, míg bizonyoson nem tudjuk, így lé-szen-é, vagy nem; mivel a' háborút-is a' környülál-lások mozgotják; az igaz, hogy Belgrádhoz az idén nem akarják a' Török Nagy Táborát közel botsát-toni; ha pedig a' Nagy-Vezér tsak ugyan Servia-nak jőne, a' mi Táborunk a' Dunán által-költözik, és az ellenség' Táborát 2 tűz-közé kívánnyá szo-rittani. Ezt a' pappirofsan — nem tudom a' hadi — vagy a' Kávés-házokban dohányozó Politikusok — eszzerint tsinálták-ki, azon-kivül, hogy tsak egy embert-is vele el-nem vesztének; de már a' *Márs'* mezején hogy fog véghez menni, azt az idő mu-tatja-meg.

Hetfün innep vala — következő Levelünk-ben többet.